

Mottagare
Regionstyrelsen

Projektansökan LONA Våtmark Gråbo ängar, Snoderån och Idån

Förslag till beslut

- Regionstyrelsen beslutar att följande två ansökningar om stöd till våtmarksprojekt lämnas in till Länsstyrelsen i Gotlands län:
 - *NOVA - Natur, Omställning, Vatten och Aktivitet i Gråbo Ängar.*
 - *När torrt blir vått.*

Sammanfattning

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att en ansökan med två våtmarksprojekt lämnas in till länsstyrelsen i Gotlands län senast den 30 september 2025.

Det har kommit in två projektförslag. Ett är regioninternt, det andra har extern utförare. Förvaltningen föreslår att regionstyrelsen ställer sig bakom de två förslagen.

Med de två projektförslagen omfattar den här ansökan en budget på 9 886 030 kr och ansökt stöd om 8 898 227 kr, vilket utgör 90 procent av projektens budgetar. Maximal bidragsnivå söks därmed. Projekttiden blir från beslutsdatum 2025 till och med december 2027. Därefter finns tre månaders redovisningstid. Det höga ansökta beloppet överstiger givna delegationsramar och är skälet till att regionstyrelsen behöver besluta om ansökan.

Ärendebeskrivning

Lokala naturvårdsprojekt, LONA, är ett statligt stöd som funnits med vissa avbrott sedan 2004. LONA-projekt kan få upp till 90 procent i bidrag. Stödet som fördelas via Naturvårdsverket kan bara sökas av kommuner, via länsstyrelserna. Det görs vid årliga utlysningar, vanligtvis med deadline 1 december. I år finns en extra utlysning med deadline 1 september. Region Gotland har, på grund av regionstyrelsens mötesdatum, fått anstånd att inkomma med ansökningarna till länsstyrelsen efter uppsatt datum.

Till denna ansökningsomgång finns två projektförslag. För dessa finns projektbeskrivningar och utkast till ansökningar i Naturvårdsverkets digitala ansökningssystem LONA-registret, bilagda till detta ärende. Medfinansiering/avtal från förening och markägare finns för överskjutande delar av projektens budgeterade kostnader.

- *NOVA - Natur, Omställning, Vatten och Aktivitet i Gråbo Ångar*, med budget på 6 966 030 kr och ansökt stödnivå 90 %, för att nyskapa två dammar i Gråboområdet. Projektet leds från Teknikförvaltningens Projektavdelning.
- *När torrt blir vått*, med budget på 2 920 000 kr och ansökt stöd 90 %, inlämnat av Sportfiskarna, gäller anläggandet av två våtmarker i anslutning till Idån och Snoderån.

Region Gotlands roll gentemot länsstyrelsen respektive utförare av LONA-projekt

Bidragen är frivilliga att söka och hittills har regionstyrelseförvaltningen bedömt att statliga LONA-bidrag bör få komma även Gotland till del, för att göra nytta inom ideella föreningar som engagerar sig för naturvård och till viss del för regionens egna naturvårdsprojekt. Eftersom det enbart är kommuner som kan söka LONA-stöden, så åtar sig Region Gotland både arbete och ekonomiskt ansvar för att möjliggöra detta. För de delar av projekten som inte finansieras av LONA-bidraget finns medfinansieringsintyg från aktörer i respektive projekt och för aktörer utanför Region Gotland tecknas avtal om projektens genomförande. Utbetalningar till projektägare sker endast mot rekvisition baserad på redovisade projektkostnader.

Nuvarande struktur

I LONA-projekten behöver projektens utförare ha tillräcklig likviditet för att invänta länsstyrelsens godkännande av projektens slutrapporter, innan den sista delen av beviljade projektstöd betalas ut. Organisationer får, enligt ordinarie avtal med Region Gotland, ligga ute med 25 procent av beviljat stödbeloppet till dess att Region Gotland fått projektets slutredovisning godkänd av länsstyrelsen och samband med det får ut projektets slutliga utbetalning och kan skicka den vidare till projekten.

Region Gotlands administration av externa utförares projekt sker utan ersättning inom ramen för löpande arbete. Därför är det avgörande, för att begränsa Region Gotlands arbetsinsats inom LONA, att mottagare av LONA-stöd har en dokumenterad eller bedömd mycket god genomförandekapacitet för projektverksamhet.

Under 2025 arbetar Region Gotland med att se över och, i de delar där det är möjligt, effektivisera handläggningen av LONA-projekten. Förutom projekten i denna ansökan pågår sex LONA-projekt vars budgetar tillsammans omfattar 11,7 mnkr med beviljat LONA-stöd på 9,7 mnkr. Arbetet med LONA flyttas från regionstyrelseförvaltningen till samhällsbyggnadsförvaltningen. En handläggarrutin och riktlinjer är under utarbetande i samband med detta.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens bedömning och motivering av förslag till beslut är att det är värdefullt om de statliga LONA-medel som finns tillgängliga att söka för våtmarksåtgärder på Gotland, blir utnyttjade. Därför är förslaget att även vid detta ansökningstillfälle lämna in en ansökan. De två föreslagna projekten bedöms gynna biologisk mångfald, vattenrening, naturrekreation och

ekonomin för lokala entreprenörer. Effekter som är gynnsamma för Gotlands utveckling.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att de två föreslagna ansökningarna om LONA-medel gott och väl ryms inom förordningen (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt, LONA-förordningen. Det är bara kommuner som kan söka, men andra icke vinstdrivande organisationer kan söka genom kommuner. Stödnivån kan vara upp till 90 procent för våtmarksprojekt.

2. Ekonomiskt perspektiv

Under projekttiden är Region Gotland ekonomiskt ansvarig för projekten gentemot länsstyrelsen. Projektmedel utbetalas från länsstyrelsen till regionen och mot rekvisition i efterskott från regionen till projekten.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att en av ansökningarna, den i Gråboområdet, har fokus på barnperspektiv och övriga sociala aspekter. Detta då den aktuella platsen ligger i anslutning till planerat bostadsområde och skola.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att de två projekten inte fokuserar på detta perspektiv.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

LONA har ett särskilt fokus på att tillgängliggöra och öka värdena i tätortsnära natur. Detta gäller framför allt för projektet i Gråboområdet. Det andra projektet rör mark i anslutning till odlingslandskapet, vilket bidrar till att stärka den biologiska mångfalden på landsbygden.

6. Klimat och miljöperspektiv

Våtmarksrestaurering och anläggande av nya våtmarker är värdefulla åtgärder inom miljö kvalitetsmålen; *Begränsad miljöpåverkan, God bebyggd miljö, Ingen övergödning, Myllrande våtmarker samt Ett rikt växt och djurliv.*

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-06-23

Ansökan NOVA, Gråbo ängar, 2025-06-23 (Bilaga 1-3)

Ansökan När torrt blir vått, 2025-06-23 (Bilaga 1-4)

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör